

Na osnovu čl. 17. i 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 151. sjednici održanoj 25. maja 2011. godine, donijelo je

PRAVILNIK

O HRANI OBOGAĆENOJ NUTRIJENTIMA DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet i oblast primjene)

- (1) Pravilnikom o hrani obogaćenoj nutrijentima (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuju se uslovi koje mora ispunjavati hrana obogaćena nutrijentima prilikom stavljanja na tržište uz istovremeno osiguranje visokog nivoa zaštite potrošača.
- (2) Odredbe ovog pravilnika koje se odnose na vitamine i minerale ne primjenjuju se na dodatke ishrani obuhvaćene posebnim propisom.
- (3) Odredbe ovog pravilnika odnose se i na:
  - a) hranu za posebne prehrambene potrebe, te na zahtjeve takve hrane koja s obzirom na sastav nije obuhvaćena odredbama posebnih propisa,
  - b) novu hranu i sastojke nove hrane,
  - c) genetski modificiranu hranu,
  - d) prehrambene aditive i arome,
  - e) dopuštene enološke prakse i postupke.

Član 2.

(Definicije)

Pojedine definicije u smislu ovog pravilnika imaju sljedeće značenje:

- a) *Hrana obogaćena nutrijentima* je hrana kojoj se dodaju vitamini, minerali i određene druge materije,
- b) *Druga materija* je materija s određenim hranjivim ili fiziološkim učinkom koja nije vitamin ili mineral,
- c) *Subjekt u poslovanju s hranom* je fizičko ili pravno lice, registrirano za obavljanje određenih djelatnosti vezanih za poslovanje s hranom, odgovorno da osigura nesmetano provođenje odredbi propisa o hrani u okviru poslovanja kojim upravlja,
- d) *Prehrambene i zdravstvene tvrdnje* su tvrdnje koje su definirane posebnim propisom.

DIO DRUGI - POSEBNE ODREDBE

POGLAVLJE I. DODAVANJE VITAMINA I MINERALA

Član 3.

(Zahtjevi za dodavanje vitamina i minerala)

- (1) Hrani se smiju dodavati isključivo vitamini i/ili minerali koji su navedeni u Aneksu I., koji je sastavni dio ovog pravilnika, u hemijskim oblicima navedenim u Aneksu II., koji je sastavni dio ovog pravilnika.
- (2) Hrani se mogu dodavati vitamini i minerali koji moraju biti u bioiskoristivom obliku, bez obzira na to da li su uobičajeno sadržani u toj hrani, uz mogućnost uzimanja u obzir:
  - a) nedostatka jednog ili više vitamina i/ili minerala u populaciji ili pojedinim populacijskim grupama, što je moguće prikazati kliničkim ili subkliničkim dokazima nedostatka ili prikazati na osnovu procjena niskog nivoa unosa hranjivih materija ili
  - b) mogućnosti poboljšanja stanja u ishrani populacije ili pojedinih populacijskih grupa i/ili poboljšanja mogućeg smanjenog unosa vitamina ili minerala u ishrani zbog promjene prehrambenih navika ili

- c) razvoja općeprihvaćenih naučnih spoznaja o ulozi vitamina i minerala u ishrani i njihovim učincima na zdravlje.

Član 4.

(Ograničenja u dodavanju vitamina i minerala)

- (1) Vitamini i minerali ne smiju se dodavati u:
  - a) neprerađenu hranu kao što su neprerađeno voće, povrće, meso, perad, riba i ostalo,
  - b) pića koja sadrže više od 1,2 vol.% alkohola.
- (2) Izuzetno od tačke b) stava (1) ovog člana, vitamini i minerali smiju se dodavati, ne uzimajući u obzir odredbe člana 3. stava (2) ovog pravilnika pod uslovom da nemaju prehrambene ili zdravstvene tvrdnje, u sljedeće proizvode:
  - a) pod tarifnom oznakom 2206 00 Carinske tarife BiH za 2010. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 100/09), a to su: ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina); mješavine fermentiranih pića i mješavine fermentiranih i bezalkoholnih pića koje nisu spomenute ni obuhvaćene na drugom mjestu tarifnika,
  - b) koji su stavljeni na tržište država članica Evropske unije prije 1. jula 2007. godine.

Član 5.

(Kriteriji čistoće)

- (1) Za hemijske oblike vitamina i minerala iz Aneksa II. ovog pravilnika primjenjuju se kriteriji čistoće koji su propisani posebnim propisima o kriterijima čistoće.
- (2) Za materije za koje još nisu određeni kriteriji čistoće do usvajanja takvih propisa primjenjuju se općeprihvatljivi kriteriji čistoće koje preporučuju međunarodna tijela.

Član 6.

(Uslovi dodavanja vitamina i minerala)

- (1) Prilikom dodavanja vitamina ili minerala u hranu, ukupna količina vitamina ili minerala koja je, bez obzira na svrhu, prisutna u hrani koja se nalazi na tržištu, ne smije premašiti preporučene dnevne unose koji su navedeni u Aneksu III., koji je sastavni dio ovog pravilnika.
- (2) Za koncentrirane ili dehidrirane proizvode preporučene dnevne količine su one koje se nalaze u hrani koja je pripremljena za potrošnju u skladu s uputstvima proizvođača.
- (3) Dodati vitamini ili minerali treba da budu prisutni u hrani u značajnoj količini, u skladu s odredbama posebnog propisa o navođenju hranjivih vrijednosti hrane.

POGLAVLJE II. DODAVANJE ODREĐENIH DRUGIH MATERIJAMA

Član 7.

(Dodavanje drugih materija osim vitamina i minerala)

Hrani se može dodavati ili koristiti pri proizvodnji hrane neka druga materija koja nije vitamin ili mineral ili sastojak koji sadrži materiju različitu od vitamina ili minerala.

POGLAVLJE III. OZNAČAVANJE, REKLAMIRANJE I PREZENTIRANJE

Član 8.

(Obaveze u pogledu označavanja, reklamiranja i prezentiranja)

- (1) Prilikom označavanja, reklamiranja i prezentiranja hrane s dodatim vitaminima i mineralima i drugim materijama ne smije se ni na koji način tvrditi ili upućivati da uravnotežena i raznolika ishrana ne može osigurati odgovarajuće količine hranjivih materija.
- (2) Prilikom označavanja, reklamiranja i prezentiranja hrane s dodatim vitaminima i mineralima i drugim materijama ne smije se ni na koji način zbušnjavati ili zavaravati potrošača u vezi s hranjivom vrijednosti koja je posljedica dodavanja ovih sastojaka u hranu.
- (3) Prilikom označavanja hrane s dodanim vitaminima i mineralima i drugim materijama definirane odredbama ovog pravilnika obavezno se moraju navesti sljedeći podaci:

- a) hranjiva vrijednost, energetska vrijednost hrane: količina bjelančevina, ugljikohidrata, šećera, masti, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrija, kao i podaci o ukupnim prisutnim količinama vitamina, minerala i drugih materija, ako su dodati hrani,
  - b) prehrambena tvrdnja u kojoj se navodi spomenuto dodavanje u skladu s posebnim propisom o prehrambenim i zdravstvenim tvrdnjama koje se navode na deklaraciji hrane.
- (4) Primjena ovog člana ne dovodi u pitanje odredbe drugih propisa u oblasti hrane koje se primjenjuju na određene kategorije hrane.

POGLAVLJE IV. SIGURNOSNE MJERE

Član 9.

(Mjere ograničavanja)

- (1) Ako se za pojedinu hranu obogaćenu nutrijentima na osnovu nove ili ponovne procjene postojećih podataka posumnja ili utvrdi da ugrožava zdravlje ljudi, iako je u skladu s odgovarajućim posebnim propisima, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija), u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, može privremeno obustaviti ili ograničiti trgovanje takvom hranom na teritoriji Bosne i Hercegovine, a samostalno ako hitnost ne dopušta drugačije.
- (2) Agencija izvještava Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama iz stava (1) ovog člana i razlozima donošenja takvih mjera.
- (3) Ako su posebnim propisima koji se primjenjuju na određenu hranu propisana ograničenja ili zabrana upotrebe nekih materija, oni se primjenjuju i na hranu obogaćenu nutrijentima propisanu odredbama ovog pravilnika.

Član 10.

(Stavljanje na tržište)

- (1) Hrana obogaćena nutrijentima koja je u skladu s ovim pravilnikom i posebnim propisima o hrani, vezano za sastav, proizvođačku specifikaciju, označavanje, reklamiranje i prezentiranje, te stavljanje na tržište može se slobodno nalaziti na tržištu Bosne i Hercegovine.
- (2) Zabranjeno je stavljanje na tržište hrane obogaćene nutrijentima koja ne zadovoljava zahtjeve iz stava (1) ovog člana.

Član 11.

(Stavljanje prvi put na tržište)

- (1) Kad se hrana obogaćena vitaminima i/ili mineralima prvi put stavlja na tržište Bosne i Hercegovine subjekat u poslovanju s hranom mora o tome obavijestiti nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja moraju obavijestiti Agenciju neposredno po prijemu obavještenja uz dostavljanje primjerka propisane dokumentacije.
- (2) Obavještenje sadrži podatke o nazivu i adresi proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a registriran je u Bosni i Hercegovini i ostale podatke koji označavaju proizvod propisane posebnim propisima. Obavještenje se podnosi u pisanoj formi u skladu s uputstvima nadležnog ministarstva.

Član 12.

(Notifikacijski broj)

- (1) Kad se hrana obogaćena drugim materijama iz člana 7. ovog pravilnika prvi put stavlja na tržište Bosne i Hercegovine subjekat u poslovanju s hranom prije prvog stavljanja na tržište mora podnijeti zahtjev za izdavanje notifikacijskog broja.
- (2) Zahtjev za izdavanje notifikacijskog broja iz stava (1) ovog člana podnosi se u pisanoj formi nadležnim ministarstvima zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja moraju pismenim putem obavijestiti Agenciju

neposredno po prijemu zahtjeva uz dostavljanje primjerka propisane dokumentacije.

- (3) Uz zahtjev je potrebno priložiti sljedeću dokumentaciju:
  - a) podatke koji označavaju hranu na jezicima u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini,
  - b) originalnu ambalažu ili idejno rješenje ambalaže,
  - c) dokaz o količini vitamina, minerala i/ili drugih materija dodatih hrani,
  - d) ako se hrana uvozi u Bosnu i Hercegovinu, dokaz da se isti proizvod nalazi na tržištu u zemlji proizvođača,
  - e) ako se hrana uvozi u Bosnu i Hercegovinu, a već se nalazi na tržištu u zemljama Evropske unije, izjavu da se nalazi na tržištu u najmanje dvije zemlje Evropske unije,
  - f) ako se hrana proizvodi u Bosni i Hercegovini potrebno je priložiti izvod iz Registra registriranih objekata,
  - g) dokaz da je podnosilac zahtjeva registriran u Bosni i Hercegovini,
  - h) ostalu dokumentaciju koju Naučni odbor iz člana 15. ovog pravilnika zatraži,
  - i) kopiju uplatnice za pokrivanje troškova postupka odobravanja.
- (4) Notifikacijski broj za stavljanje na tržište hrane obogaćene nutrijentima rješenjem daju, odnosno uskraćuju nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, čiji primjerak nadležno ministarstvo dostavlja Agenciji u roku od 15 dana od njegovog izdavanja, odnosno uskraćivanju.
- (5) Troškove u postupku izdavanja notifikacijskog broja iz stava (4) ovog člana snosi podnosilac zahtjeva, a visinu odlukom određuje nadležno ministarstvo.
- (6) Proceduru izdavanja notifikacijskog broja donose ministarstva nadležna za zdravstvo entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, uz obavezu međusobnog usaglašavanja i uz prethodno pribavljeno mišljenje Agencije.
- (7) Proceduru iz stava (6) ovog člana ministarstva nadležna za zdravstvo entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine donose u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 13.

(Dobivanje mišljenja)

- (1) Izuzetno od odredbi člana 12. ovog pravilnika, kada se hrana obogaćena materijama iz člana 7. ovog pravilnika koja se proizvodi i uvozi iz zemlje članice Evropske unije prvi put stavlja na tržište Bosne i Hercegovine, subjekat u poslovanju s hranom mora dobiti mišljenje Agencije.
- (2) Zahtjev za dobivanje mišljenja iz stava (1) ovog člana podnosi se Agenciji u pisanoj formi.
- (3) Uz zahtjev je potrebno priložiti:
  - a) dokaz da je podnosilac zahtjeva registriran u Bosni i Hercegovini,
  - b) službeni dokument od nadležnog tijela države članice Evropske unije gdje se ta hrana proizvodi ili stavlja na tržište kojim se dokazuje da je takva hrana legalno proizvedena, odobrena i stavljena na tržište u zemlji članici Evropske unije,
  - c) podatke koji označavaju hranu na jeziku/jezicima u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.
- (4) Troškove u postupku izdavanja mišljenja iz stava (1) ovog člana snosi podnosilac zahtjeva, a visinu odlukom određuje Agencija.

Član 14.

(Obaveza subjekta u poslovanju s hranom)

Subjektat u poslovanju hranom obavezan je Agenciji svake godine do 1. februara tekuće godine dostaviti podatke za prethodnu godinu o količini godišnje prodaje na tržištu Bosne i Hercegovine hrane obogaćene nutrijentima. Podaci se podnose u pisanoj formi u skladu s uputstvima naknadno utvrđenim posebnim propisom koje će biti objavljen na službenoj veb-stranici Agencije.

Član 15.
(Naučni odbor)

Agencija osniva Naučni odbor, kao stručni organ za utvrđivanje i primjenu novih naučnih mišljenja i saznanja, sastavljenu od stručnjaka iz predmetne oblasti.

Član 16.
(Registar)

Agencija vodi Registar hrane obogaćene nutrijentima koja je stavljena na tržište Bosne i Hercegovine u elektronskoj formi. Registar se objavljuje na web-stranici Agencije.

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.
(Usklađivanje poslovanja)

Subjekti u poslovanju s hranom moraju uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog pravilnika u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 18.
(Prestajanje važenja odredbi)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o uslovima u pogledu zdravstvene ispravnosti dijetetskih namirnica koje se mogu stavljati u promet ("Službeni list SFRJ", br. 4/85, 70/86 i 69/91), a koje se odnose na hranu kojoj se dodaju vitamini, minerali i materije s određenim hranjivim ili fiziološkim učinkom koje nisu vitamin ili meneral, izuzev dodataka ishrani obuhvaćenih posebnim propisom.

Član 19.
(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 126/11
25. maja 2011. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Nikola Špirić, s. r.

ANEKS I.

VITAMINI I MINERALI KOJI SE SMIJU DODAVATI HRANI

1. Vitamini

Vitamin A
Vitamin D
Vitamin E
Vitamin K
Vitamin B1
Vitamin B2
Nijacin
Pantotenska kiselina
Vitamin B6
Folna kiselina
Vitamin B12
Biotin
Vitamin C

2. Minerali

Kalcij
Magnezij
Željezo
Bakar
Jod
Cink
Mangan
Natrij
Kalij
Selen
Hrom
Molibden
Fluor
Klor
Fosfor
Bor

ANEKS II.

HEMIJSKI OBLICI VITAMINA I MINERALA KOJI SE SMIJU DODAVATI HRANI

1. Hemijski oblici vitamina

VITAMIN A
retinol
retinil acetat
retinil palmitat
beta-karoten
VITAMIN D
kolekalciferol
ergokalciferol
VITAMIN E
D-alfa-tokoferol
DL-alfa-tokoferol
D-alfa-tokoferil acetat
DL-alfa-tokoferil acetat
D-alfa-tokoferil kiseli sukcinat
VITAMIN K
filokinon (fitomenadion)
menakinon (*)
VITAMIN B1
tiamin hidroklorid
tiamin mononitrat
VITAMIN B2
riboflavin
natrijev riboflavin 5'-fosfat
NIJACIN
nikotinska kiselina
nikotinamid
PANTOTENSKA KISELINA
kalcijev D-pantotenat
natrijev D-pantotenat
dekspantenol
VITAMIN B6
piridoksin hidroklorid
piridoksin-5'-fosfat
piridoksin dipalmitat
FOLNA KISELINA
pteroilmonoglutaminska kiselina
kalcij-L-metilfolat
VITAMIN B12
cianokobalamin
hidroksikobalamin
BIOTIN
D-biotin
VITAMIN C
L-askorbinska kiselina
natrijev-L-askorbat
kalcijev-L-askorbat
kalijev-L-askorbat
L-askorbil 6-palmitat
2. Mineralne materije
kalcijev karbonat
kalcijev klorid
kalcijev citrat malat
kalcijeve soli citronske kiseline
kalcijev glukonat
kalcijev glicerofosfat
kalcijev laktat
kalcijeve soli ortofosforne kiseline
kalcijev hidroksid
kalcijev malat
kalcijev oksid
kalcijev sulfat
magnezijev acetat
magnezijev karbonat

magnezijev klorid
 magnezijeve soli citronske kiseline
 magnezijev glukonat
 magnezijev glicerofosfat
 magnezijeve soli ortofosforme kiseline
 magnezijev laktat
 magnezijev hidroksid
 magnezijev oksid
 magnezijev kalijev citrat
 magnezijev sulfat
 željezov bisglicinat
 željezov karbonat
 željezov citrat
 željezov amonijev citrat
 željezov glukonat
 željezov fumarat
 natrijev željezov difosfat
 željezov laktat
 željezov sulfat
 željezov difosfat (željezov pirofosfat)
 željezov saharat
 elementarno željezo (karbonil + elektrolitsko + s reduciranim vodikom)
 bakrov karbonat
 bakrov citrat
 bakrov glukonat
 bakrov sulfat
 kompleks lizina s bakrom
 natrijev jodid
 natrijev jodat
 kalijev jodid
 kalijev jodat
 cinkov acetat
 cinkov bisglicinat
 cinkov klorid
 cinkov citrat
 cinkov glukonat
 cinkov laktat
 cinkov oksid
 cinkov karbonat
 cinkov sulfat
 manganov karbonat
 manganov klorid
 manganov citrat

manganov glukonat
 manganov glicerofosfat
 manganov sulfat
 natrijev bikarbonat
 natrijev karbonat
 natrijev citrat
 natrijev glukonat
 natrijev laktat
 natrijev hidroksid
 natrijeve soli ortofosforme kiseline
 selenom obogaćeni kvasac (**)
 natrijev selenat
 natrijev hidrogen selenit
 natrijev selenit
 natrijev fluorid
 kalijev fluorid
 kalijev bikarbonat
 kalijev karbonat
 kalijev hlorid
 kalijev citrat
 kalijev glukonat
 kalijev glicerofosfat
 kalijev laktat
 kalijev hidroksid
 kalijeve soli ortofosforme kiseline
 kromov (III) klorid i njegov heksahidrat
 kromov (III) sulfat i njegov heksahidrat
 amonijev molibdat (molibden (VI))
 natrijev molibdat (molibden (VI))
 borna kiselina
 natrijev borat

(*) Menakinon koji se nalazi uglavnom kao menakinon-7 i nešto malo manje kao menakinon-6.

(**) Selenom obogaćen kvasac dobiven kulturom u prisustvu natrijeva selenita kao izvora selena, a koji sadrži, u suhom stanju u kome se stavlja na tržište, ne više od 2,5 mg Se/g. Predominantni organski oblik selena u kojem se nalazi u kvascu je selenometionin (između 60 i 85% totalno ekstrahiranog selena u proizvodu). Sadržaj ostalih spojeva organskog selena uključujući selenocistein ne smije prelaziti 10% ukupno ekstrahiranog selena. Nivoi neorganskog selena normalno ne smiju prelaziti 1% ukupno ekstrahiranog selena.

ANEKS III.**DNEVNI UNOS VITAMINA I MINERALA NAMIJENJEN ODRASLIM LICIMA***Tabela*

	Najmanji dopušteni dnevni unos	Najveći dopušteni dnevni unos	Preporučeni dnevni unos
Vitamin A (retinol) (a) µg	120	1500	800
Provitamin A (β-karoten) mg	–	18	6
Vitamin D (kolekalciferol) (b) µg	0,75	10	5
Vitamin E (tokoferol) (e) mg	1,5	60	10
Vitamin C (askorbinska kiselina) mg	9	350	60
Vitamin K (filokinon) µg	9,75	100	65
Vitamin B1 (tiamin) mg	0,21	4,0	1,4
Vitamin B2 (riboflavin) mg	0,24	4,0	1,6
Vitamin B3 (niacin) (d) mg	2,7	35	18
Vitamin B6 (piridoksin) mg	0,30	6,0	2
Folna kiselina (e) µg	30	600	200
Vitamin B12 (cijanokobalamin) (f) µg	0,15	9	1,0
Pantotenska kiselina mg	0,9	15	6
Biotin µg	22,5	300	150
Holin mg	75	1500	500

Kalcij (Ca) mg	120	1 500	800
Fosfor (P) mg	120	1 500	800
Magnezij (Mg) mg	45	600	300
Željezo (Fe) mg	2,1	30	14
Cink (Zn) mg	2,25	15	15
Fluor (F) mg	0,38	10	2,5
Jod (I) µg	22,50	225	150
Selen (Se) µg	8	100	50
Hrom (Cr) µg	10	150	65
Bakar (Cu) µg	173	3 000	1150
Mangan (Mn) mg	0,53	5	3,5
Molibden (Mo) µg	11	150	75